

Grundläggande vårdhygieniska rutiner

Regional rekommendation för kommunal vård och omsorg. Framtagen av Vårdhygiens nätverksgrupp för kommunal vård och omsorg i Västra Götaland.

Förändringar sedan föregående version

Ersätter tidigare version publicerad 2023-02-14. Länkar uppdaterade.

Sammanfattning

Denna rutin sammanställer de olika vårdhygieniska rutiner och smittförebyggande åtgärder som alltid gäller för att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner (VRI) inom kommunal vård och omsorg.

Bakgrund

All kommunal vård och omsorg ska ha en god hygienisk standard för att förebygga vårdrelaterade infektioner och förhindra smittspridning bland både vårdtagare och personal. Detta dokument listar de grundläggande vårdhygieniska rutiner som alltid gäller. Observera att ytterligare åtgärder kan vara aktuella vid vissa smittsamma sjukdomar, till exempel covid-19, influensa, och vinterkräksjuka, se respektive rutin.

Vårdhygieniska rutiner

Vid all vård och omsorg gäller följande rutiner och åtgärder, följ respektive länk för mer information.

- [Basala hygienrutiner och klädregler](#) (innefattar punktdesinfektion)
- [Skyddsutrustning hos vårdtagare med luftvägssymtom](#)
- [Städning](#)

- [Tvätthantering](#)
- [Värmedesinfektion \(spol- och diskdesinfektion\)](#)
- Hjälpmiddel och flergångsmaterial ska rengöras och desinfekteras mellan olika vårdtagare.
- Informera vårdtagare och närstående om god handhygien.
- [Livsmedelshygien](#)

Bedöm regelbundet om vårdtagare har riskfaktorer för smittspridning och vårdrelaterad infektion samt vidta smittförebyggande åtgärder. Se lista på sådana riskfaktorer i tabellen nedan samt i dokumentet [Vårdhygieniska riskfaktorer](#).

Hud	Utsöndringar	Luftvägar	Kommunikation/ Kognitiv förmåga
Hudskada, hudsjukdom, fjällande hud t.ex. eksem Sår: våtskande, svårläkta, omlägningskrävande Infart: KAD, PEG, CVK, PVK, dränage, trakeostomi Utslag/blåsor i samband med feber	Diarré Kräkning, misstänkt infektiös Stomi – svårbandagerad/läckage Inkontinens – läckage KAD/Suprapubiskateter Blödning	Hosta Snuva Halsont Trakeostomi	Demens Språk-/kommunikations-svårigheter Syn- och hörselnedsättning Beteende – t.ex. stoppar leksaker i munnen
Skadad hud innebär ökad risk både för att sprida och plocka upp smittämnen. Utslag/blåsor i kombination med feber kan vara luftburen infektionssjukdom.	Utsöndringar kan innehålla mikroorganismer som kan spridas till omgivningen.	Luftvägssekret innehåller mikroorganismer som kan spridas till omgivningen. Nyttillkomna luftvägsbesvär kan vara tecken på luftvägsinfektion.	Nedsatt kognitiv förmåga kan innebära ökad risk att sprida och plocka upp smittämnen, särskilt i kombination med andra riskfaktorer.
Vid diarré eller uttalade andra riskfaktorer bör vårdtagare på korttidsenhet ha eget rum och egen toalett.			
Vid vistelse i allmänna utrymmen ska sår vara täckta. Medicinsk bedömning vid nyttillkomna utslag/blåsor feber.	Vid diarré och/eller misstänkt infektiös kräkning ska vårdtagaren vistas på rummet. Personal som vårdar vårdtagare med diarré och/eller kräkning ska inte hantera oförpackade livsmedel, läkemedel, eller mata andra vårdtagare.	Informera och ge förutsättningar för god host- och handhygien. Vid misstanke om luftvägsinfektion bör vårdtagare vistas på rummet och undvika gemensamhetsutrymme.	Bedöm individens förmåga att följa och förstå instruktioner. Ge anpassat stöd vid förekomst av riskfaktorer t.ex. påminnelse om handhygien.

Exempel på viktiga åtgärder kopplade till vårdhygieniska riskfaktorer.

- Bedöm kontinuerligt riskfaktorer samt omfattning av dessa. På boenden där man delar rum, exempelvis korttidsboende, avgör bedömningen av riskfaktorerna hur vårdtagare placeras. Desto fler av ovanstående riskfaktorer vårdtagaren har ju högre prioritering för eget rum och/eller egen toalett.
- Vårdtagare med diarré ska ha eget rum med egen toalett/toalettstol, se [Tarmsmitta](#).
- Personal som sköter vårdtagare med diarré och/eller kräkning ska inte hantera oförpackade livsmedel under pågående pass.

- Vid luftvägssymtom, se [Generella åtgärder mot smittspridning av virusorsakade luftvägsinfektioner inom vård och omsorg](#).
- Sår ska vara täckta när vårdtagare vistas i allmänna utrymmen.
- Informera vårdtagare med luftvägsinfektion om att hosta och nysa i arm-vecket. De bör undvika att vistas i gemensamhetsutrymmen.
- Utvärdera dagligen behov av urinkateter.

Tillämpliga lagar, föreskrifter eller externa riktlinjer

[\(AFS 2023:10\) Risker i arbetsmiljön, Avdelning VI: Smitta](#). Stockholm:

Arbetsmiljöverket

[\(AFS 2023:11\) Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning. 15 kap.](#) Stockholm: Arbetsmiljöverket

[\(HSLF-FS 2022:44\) Smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS](#). Stockholm: Socialstyrelsen

[\(SOSFS 2015:10\) Basal hygien i vård och omsorg](#). Stockholm: Socialstyrelsen

Arbetsgrupp

Ingemar Qvarfordt, Hygienläkare. Vårdhygien Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU)

Elisabeth Eriksson Gebring, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien NU-sjukvården

Lotta Osbeck, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien SU

Roseli Sandbreck, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien SU

Susanne Roos, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien Södra Älvsborgs sjukhus

Therese Mård, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien Skaraborgs Sjukhus

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Roseli Sandbreck, (rosma9),
Hygiensjuksköterska

Granskad av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv),
Universitetssjukhusöverläkare

Godkänd av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv),
Universitetssjukhusöverläkare

Dokument-ID: SSN11800-2140136717-245

Version: 4.0

Giltig från: 2025-01-07

Giltig till: 2027-01-07